

Cours de tibétain - Sangtcheu Meunlam - leçon 26

1. Traduction et analyse

Strophe 27

།སླིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་འཁོར་བ་ན། །
།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་མི་བད་ལྟོད། །
།ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཉིང་འཇིན་རྣམ་ཐར་དང་། །
།ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མི་བད་མངོད་དུ་གྱུར། ། ༡༧

Dans toutes les existences, même en errant dans le saṃsāra,
Puissé-je obtenir les mérites et la sagesse primordiale inépuisables !
Puissé-je devenir le trésor inépuisable
Des moyens habiles, de la sagesse discriminante, de la concentration méditative, de la libération et de toutes les qualités ! [27]¹

Dans toutes mes existences, soient-elles dans le saṃsāra, puisse-je acquérir d'inépuisables mérites et sagesse ! Puissent-ils devenir un trésor intarissable de qualités : les méthodes, le discernement, le samādhi et la libération ! [27]²

།སླིད་པ་ཐམས་ཅད་+དུ་+ཡང་+འཁོར་བ་+ན།། །
།བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་+ནི་+མི་བད་ལྟོད།། །
།ཐབས་+དང་+ཤེས་རབ་ཉིང་འཇིན་རྣམ་ཐར་+དང་།། །
།ཡོན་ཏན་ཀུན་+གྱི་+མི་བད་མངོད་+དུ་+གྱུར།། །

¹ Traduction Claude Al, revue par JM.

² Traduction Audrey Desserrières, livre des Kagyu Meunlam

2. Vocabulaire

མིན་པ་	existence, devenir
ཐམས་ཅད་	tous, toutes
ཏུ་	particule locative (dans, à)
ཡང་	particule (aussi, même, tout en)
འཁོར་བ་	cycle des existences, saṃsāra
ན་	particule locative-temporelle (dans, quand)
བསོད་ནམས་	mérite
ཡི་ཤེས་	sagesse primordiale, gnose
དག་	particule (pluriel ou emphase)
ནི་	particule thématique/emphatique
མི་	négation (ne pas, non)
ཟད་	épuiser, s'épuiser
ཉིད་	obtenir, trouver
ཐབས་	méthode, moyens habiles
དང་	particule (et, avec)
ཤེས་རབ་	sagesse transcendante, prajñā
ཉིང་འཛིན་	concentration méditative, samādhi
རྣམ་ཐར་	libération complète
ཡོན་ཏན་	qualité, vertu
ཀུན་	tous, toutes

ལྷི་	particule génitive (de)
མངོན་	trésor
ལྟར་	devenir, se transformer

3. Analyse grammaticale

Première phrase མིན་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་ཡང་འཁོར་བ་ན། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་མི་ཟད་རྟེན། །

- མིན་པ་ཐམས་ཅད་ཏུ་ : locatif - "dans toutes les existences". Le groupe nominal མིན་པ་ཐམས་ཅད་ (toutes les existences) est suivi de la particule locative ཏུ་ qui indique le lieu ou la circonstance où se déroule l'action.
- ཡང་ : particule concessive ou additive - "aussi, même, tout en". Cette particule ajoute une nuance concessive, suggérant que l'action se poursuit malgré une autre condition.
- འཁོར་བ་ན། : circonstanciel (participe présent avec ན།) - "tout en errant, pendant que l'on erre". Le terme འཁོར་བ་ désigne le cycle des existences et la particule ན། exprime la simultanéité ou la condition temporelle de l'action principale.
- བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་ : sujet thématique (avec ནི་) - "les mérites et la sagesse primordiale". Il s'agit d'un groupe nominal composé de བསོད་ནམས་ (mérite) et ཡེ་ཤེས་ (sagesse primordiale), suivi de དག་ (marqueur de pluriel) et de la particule thématique ནི་ qui met en relief le sujet.
- མི་ཟད་རྟེན་ : prédicat verbal - "obtenir sans épuisement". La construction མི་ཟད་ exprime la négation de l'épuisement (མི་ = négation, ཟད་ = s'épuiser), formant un adjectif composé qui qualifie l'obtention. Le verbe principal རྟེན་ signifie "obtenir".

Deuxième phrase ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཉིང་འཛིན་རྣམ་ཐར་དང་། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མི་ཟད་མཛོད་ཏུ་ ལྷུང་། །

- ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཉིང་འཛིན་རྣམ་ཐར་དང་ : génitif descriptif (préparant le complément) - "méthode, sagesse transcendante, concentration méditative et libération". Cette énumération utilise la particule དང་ (et) pour lier les différents éléments. La dernière occurrence de དང་ sert de lien avec le groupe suivant, créant une relation de possession ou d'appartenance.
- ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་ : génitif (avec གྱི་) - "de toutes les qualités". Le terme ཡོན་ཏན་ (qualité) est suivi de ཀུན་ (toutes) et de la particule génitive གྱི་ qui établit une relation d'appartenance ou de caractérisation avec le terme suivant.
- མི་ཟད་མཛོད་ཏུ་ : prédicat nominal/marque d'incorporation (avec ཏུ་) - "en un trésor inépuisable". Le groupe མི་ཟད་མཛོད་ (trésor inépuisable) utilise la même construction négative མི་ཟད་ que précédemment. La particule terminative ཏུ་ indique la transformation ou le devenir ("en, en tant que").
- ལྷུང་ : verbe principal - "devenir, se transformer". Ce verbe exprime le souhait de transformation, typique des prières d'aspiration. Il conclut la phrase en exprimant le résultat souhaité.

4) Traduction littérale

Dans toutes les existences aussi, errant dans le cycle des existences, mérites et sagesse primordiale, ceux-là, inépuisables, puisse-je obtenir. Méthode et sagesse transcendante, concentration méditative et libération, de toutes les qualités, en trésor inépuisable, puisse-je devenir.

5. Commentaire

Par Trakpa Gyaltzen³, suite.

B. La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration

1. La partie principale :

- **a. L'aspiration par une intention pure** བསམ་དག་དང་སེམས་མི་བསྐྱད་དང་།
 - (1) L'intention d'offrir aux Bouddhas སངས་རྒྱལ་མཚོ་དྭ་པའི་བསམ་པ།
 - (2) Remplir leurs intentions
 - (3) Purifier les terres de Bouddha
 - (4) Bénéficier aux êtres
- **b. Ne pas oublier la bodhicitta**
 - (1) Aspirer à se souvenir des vies antérieures
 - (2) Aspirer à devenir un renonçant
 - (3) Aspirer à s'entraîner dans la conduite générale et la discipline pure
 - (4) Aspirer à enseigner le Dharma dans différentes langues
 - (5) Aspirer à un effort dans la vertu
 - (6) Aspirer à ne pas oublier la bodhicitta grâce à cinq causes
 - (7) Aspirer à être libre des conditions défavorables
- **c. L'aspiration à pratiquer sans voiles**
- **d. L'aspiration à apporter des bénéfices et du bonheur**
- **e. L'aspiration à porter l'armure**
- **f. L'aspiration à rencontrer des amis de fortune similaire**
- **g. L'aspiration à fréquenter et satisfaire les amis spirituels**
- **h. L'aspiration à faire des aux Bouddhas présents**
- **i. Neuvième [aspiration] : L'aspiration à maintenir parfaitement le saint Dharma**
- **j. Dixième [aspiration] : L'aspiration à obtenir le trésor inépuisable**

j. Dixième [aspiration] : L'aspiration à obtenir le trésor inépuisable

བརྒྱ་པ་མི་ཟད་པའི་མཚོ་དྭ་ཐོབ་པར་སློན་པ་ནི།

Dixième [souhait] : aspirer à obtenir le trésor inépuisable

³ Drakpa Gyaltzen, élève du Seigneur du Refuge Jamyang Kyentse Wangpo.

སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་འཁོར་བ་ན། །བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་དག་ནི་མི་ཟད་རྟེན། །
ཐབས་དང་ཤེས་རབ་ཉིང་འཛིན་རྣམ་ཐར་དང་། །ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་མི་ཟད་མཛོད་དུ་གྱུར། །

Dans toutes les existences (སྲིད་པ་ *bhava*), même en errant dans le saṃsāra (འཁོར་བ་ *saṃsāra*),
Puisse-je obtenir sans épuisement les mérites (བསོད་ནམས་ *puṇya*) et la sagesse primordiale (ཡེ་
ཤེས་ *jñāna*),
Les moyens habiles (ཐབས་ *upāya*) et la sagesse discriminante (ཤེས་རབ་ *prajñā*), la concentration
méditative (ཉིང་འཛིན་ *samādhi*) et la libération (རྣམ་ཐར་ *vimokṣa*) !
Puisse-je devenir le trésor inépuisable (མི་ཟད་མཛོད་) de toutes les qualités (ཡོན་ཏན་ *guṇa*) ! [27]

དེའང་། །ཁམས་གསུམ་གྱི་སྲིད་པ་ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ལས་སློན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས་སྐྱེ་བ་གཅིག་ནས་
གཅིག་དུ་བརྒྱད་པ་ཉམས་སུ་སྲོང་ཞིང་འཁོར་བ་ན། །སངས་རྒྱལ་ཐོབ་པའི་རྒྱ་སྐྱོན་སོགས་བསོད་ནམས་གྱི་
ཚོགས་དང་། རྟོག་པའི་སློབ་པ་ཐམས་ཅད་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་གྱི་ཚོགས་དག་ནི་དུས་ནམ་
ཡང་མི་ཟད་པ་གོང་ནས་གོང་དུ་འཕེལ་བ་རྟེན་པ་དང་།

En effet, dans toutes les existences (སྲིད་པ་) des trois mondes (ཁམས་གསུམ་ *tridhātu*), même en errant,
expérimentant [viel] après [viel] par la force du karma (ལས་ *karma*), des aspirations (སློན་
praṇidhāna) et de l'interdépendance (རྟེན་འབྲེལ་ *pratītyasamutpāda*), puisse-je obtenir sans jamais
épuiser, en croissant toujours davantage, l'accumulation de mérites (བསོད་ནམས་གྱི་ཚོགས་ *puṇya-*
saṃbhāra) - causes de l'obtention de la bouddhété (སངས་རྒྱལ་ *buddha*) comme la générosité (སྐྱོན་
dāna) et autres - ainsi que l'accumulation de sagesse primordiale (ཡེ་ཤེས་གྱི་ཚོགས་ *jñāna-saṃbhāra*), la
sagesse discriminante (ཤེས་རབ་ *prajñā*) libre de toutes les élaborations conceptuelles (སློབ་པ་
prapañca) !

ཤེས་རབ་གྱི་བྱེ་བྲག་གང་ཞིག་རྒྱ་རྒྱུང་དུ་ལས་འབྲས་སུ་ཆེན་པོ་དང་། ཚོགས་རྒྱུང་དུ་ལས་གྲུབ་པའི་དོན་
ཆེན་པོར་བྱེད་པའི་སློབ་པ་བདག་གཞན་གྱི་དོན་སྤུན་སུམ་ཚོགས་པ་སྐྱེ་བ་ལ་མཁམས་པའི་ཐབས་དང་།
ཚོས་རབ་དུ་རྣམ་པར་འབྲེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་། སེམས་མཉམ་པར་འཛོག་ཅིང་ཅེ་གཅིག་པའི་ཉིང་ངེ་
འཛིན་དང་། ཉོན་མོངས་པ་དང་སློབས་འཇུག་གི་སྐྱིབ་པ་སོགས་ལས་རྣམ་པར་ཐར་པ་དང་། དེ་རྣམས་
ལས་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པ་ཀུན་གྱི་མི་ཟད་པའི་མཛོད་དུ་གྱུར་ཅིག་པའོ། །

La variété particulière de sagesse discriminante (ཤེས་རབ་གྱི་བྱེ་བྲག་) qui, à partir de petites causes
produit de grands fruits et à partir de petites accumulations accomplit de grands objectifs, les
moyens habiles (ཐབས་ *upāya*) experts dans l'accomplissement parfait des buts pour soi et autrui,
la sagesse discriminante (ཤེས་རབ་ *prajñā*) qui analyse parfaitement le Dharma (ཚོས་ *dharma*), la
concentration méditative (ཉིང་ངེ་འཛིན་ *samādhi*) qui pose l'esprit (སེམས་ *citta*) en équilibre et en

unification, la libération (ཚམ་བར་ཐར་པ་ *vimokṣa*) des afflictions mentales (ཉོན་མོངས་པ་ *kleśa*) et des voiles aux absorptions méditatives (སྣོམས་འཇུག་ *samāpatti*), et toutes les qualités infinies (ཡོན་ཏན་མཐའ་ཡས་པ་) issues de ceux-ci, puisse-je devenir le trésor inépuisable de toutes ces [qualités] !

6. Vocabulaire du commentaire

བརྒྱུ་པ་	dixième
མི་ཟད་པ་	inépuisable
མཛོད་	trésor
ཐོབ་པ་	obtenir
སྤོན་པ་	aspirer
ཉི་	particule emphatique
མིན་པ་	existence
ཐམས་ཅད་	tout, tous
ཏུ་	à, dans
ཡང་	aussi, même
འཁོར་བ་	samsāra, cycle des existences
ན་	quand, lorsque
བསོད་ནམས་	mérite
ཡེ་ཤེས་	sagesse primordiale
དག་	particule de pluriel
ཉེན་	obtenir, trouver
ཐབས་	moyens habiles
ཤེས་རབ་	sagesse discriminante
ཉིང་འཛིན་	concentration méditative
རྒྱལ་ཐར་	libération

དང་	et, avec
ཡོན་ཏན་	qualité
ཀུན་	tout
གྱི་	de (génitif)
ལྗང་	devenir
དེ་	cela, ce
འང་	aussi
ཁམས་གསུམ་	trois mondes
ལས་	karma, action
སྣོན་	aspiration
རྟེན་འབྲེལ་	interdépendance
དབང་	pouvoir, force
གིས་	par (instrumental)
སྐྱེ་བ་	naissance
གཅིག་	un
ནས་	depuis, de
ཏུ་	à, vers
བརྒྱུད་པ་	continuer, transmettre
ཉམས་སུ་	en expérience
ལྗོང་	expérimenter
ཞིང་	et
སངས་རྒྱལ་	bouddha

ཐོབ་པའི་	d'obtenir
རྩུ་	cause
ལྷིན་	générosité
མོགས་	et cetera
ཚོགས་	accumulation
རྟོག་པ་	pensée conceptuelle
སྒྲིག་པ་	élaboration
བྲལ་བ་	libre de
དུས་	temps
ནམ་	quand
གོང་	précédent, supérieur
འཕེལ་བ་	croître, augmenter
ཕྱི་བྲག་	variété, particularité
གང་	qui, lequel
ཞིག་	particule indéfinie
ཚུང་ཅ་	petit
འབྲས་བུ་	fruit, résultat
ཆེན་པོ་	grand
ལྷུབ་པ་	accomplir
དོན་	objectif, but
ཕྱིད་པ་	faire
ཕྱོ་	porte, moyen

བདག་	soi
གཞན་	autrui
ཐུན་སུམ་ཚོགས་པ་	parfait
སྐྱབ་པ་	accomplir
ལ་	à, dans
མཁས་པ་	expert
ཚོས་	dharma
རབ་ཏུ་	parfaitement
ནམ་པར་	complètement
འབྲེད་པ་	analyser
སེམས་	esprit
མཉམ་པ་	égal
འཛོག་	poser
ཅིང་	et
ཚེ་གཅིག་པ་	unifié
ཉིང་ངེ་འཛིན་	concentration méditative
ཉོན་མོངས་པ་	affliction mentale
སྦྱོམས་འཇུག་	absorption méditative
སྐྱིབ་པ་	voile
ཐར་པ་	libération
ནམས་	particule de pluriel
བྱུང་བ་	issu de

ଅକ୍ଷର'ଅକ୍ଷର'ବ'	infini
ବ'	particule nominalisatrice
ଝ'	particule finale